

Mezőgazdasági kézikönyv 5.

MEZŐGAZDASÁGI KOCKÁZATKEZELÉSI RENDSZER MŰKÖDÉSE

AGRÁRMINISZTERIUM

NEMZETI
AGRÁRGAZDASÁGI
KAMARA

2019

Mezőgazdasági kézikönyv 5.

**MEZŐGAZDASÁGI KOCKÁZATKEZELÉSI RENDSZER
MŰKÖDÉSE**

2019

Tartalom

Előszó.....	5
Bevezető.....	7
Agrárkár-enyhítési rendszer (I. pillér).....	9
Fogalmak	11
A kárenyhítési rendszerbe történő belépés feltételei	12
Mit érdemes még tudni	13
Mire kell figyelnem.....	21
A legfontosabb termelői teendők	22
Példa a kárenyhítő juttatás összegére	23
Biztosítási díjtámogatás (II. pillér).....	25
A díjtámogatásban részesíthető biztosítási konstrukciók.....	26
2012-2018 közötti időszak	26
Fejlesztések és forrásbővítés	27
A 2019. termelési év díjtámogatott konstrukciója.....	28
Hogyan működik a díjtámogatás igénybe vétele	29
A legfontosabb termelői teendők	30
A díjtámogatás forrásának visszaosztása	30
Országos jégkarmérséklő rendszer (III. pillér)	33
Előzmények.....	33
Van-e teendőm a jégkarmérséklésben	35
Jövedelemstabilizációs eszköz (tervezett IV. pillér).....	37
A kockázatkezelési eszközök bővítésének szükségessége	37
Közvetlen hatások	37
Közvetett hatások	37
A jövedelemstabilizációs eszköz bevezetését alátámasztó további érvek.....	38
A jövedelemstabilizációs eszköz általános ismertetése.....	38
Jövedelemstabilizációs eszköz működése	40
Mikorra várható a jövedelemstabilizációs eszköz bevezetése.....	41

Előszó

A mezőgazdaság a különböző természeti és piaci kockázatoknak leginkább kitett gazdasági szektor, így hatalmas jelentősége van a kockázatok termelői szintű és közösségi kezelésének egyaránt.

A 2012 óta működő magyarországi mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer bevezetése óta folyamatos fejlesztés alatt áll, és bővül a lefedett kockázatok köre is. Büszkén vállalhatjuk ezt, hiszen rendszerünkre az Európai Unión belül több tagállam is pozitív példaként tekint. Itthon egymással összhangban működik és egymást kiegészíti az agrárkár-enyhítési rendszer, a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás és az országos jégkár-mérséklő rendszer. Ezek alkotják a magyar kockázatkezelési eszköztár főbb pilléreit és ezeket egészítik ki a Vidékfejlesztési Program egyedi termelői kockázat-megelőző pályázati forrásai. Az agrárkár-enyhítési rendszerben a jégeső által okozott károk tették ki a kifizetett kár-enyhítő juttatások nagy részét, azonban a 2018 májusától működő, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) által kiépített és az Agrárminisztérium (AM) finanszírozásával működő országos jégkár-mérséklő rendszerrel az ország teljes területén csökkenthető a károk mértéke. A 2018. kárenyhítési év ezt a várakozást igazolta is: a jégesőkár-bejelentések száma megfelelő volt és az azokban foglalt, jégesőkárral érintett mezőgazdasági területek csakúgy, mint a jégesőkárra kifizetett kárenyhítő juttatások közel harmadát teszik ki a 2017. kárenyhítési évi adatoknak.

A folyamatos finomhangolások miatt a kárenyhítési rendszer évről évre jobban működik, és a tapasztalatok alapján még tovább fejleszthető. A NAK stratégiai javaslatcsomagja szerint a fejlesztések következő logikus lépcsőfoka az úgynevezett bonus-malus rendszer bevezetése lehetne, amely a ritkán, de komolyabb károkat elszenvedő termelőket nagyobb mértékben kártalanítja, míg a rendszeresen nagyobb kifizetésben részesülőket magasabb díjat is fizetnek. Fontos lenne megvizsgálni annak a lehetőségét is, hogy a téli és tavaszi káresemények esetén kárenyhítési előleget vehessenek igénybe a károsult termelők, valamint célszerű lenne kezelni az éven áthúzódó károkat is. A jelenlegi mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer nem terjed ki a mezőgazdasági termelők önhibáján kívüli egyéb kockázataira és valamennyi ágazatra. Ezért szükségesnek tartjuk egy új pillérrel, a mezőgazdasági jövedelemstabilizációs eszközzel való kiegészítését is. Ez az intézkedés az időjárás, növényegészségügyi és egyéb piaci, gazdasági okokból bekövetkezett jövedelemingadozás mérséklésére szolgálna. Az agrárkár-enyhítési rendszertől eltérően a jövedelemstabilizációs Alapban való részvétel önkéntes lenne.

Bízunk abban, hogy ezekkel a kamarai elképzelésekkel javítható lesz a rendszer, hiszen ez valamennyi mezőgazdasági termelő hosszú távú érdeke.

Györfy Balázs

elnök, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Bevezető

Az utóbbi évek időjárási eseményeire visszatekintve, egyre inkább az tapasztalható, hogy a szélsőséges időjárási események valószínűsége, gyakorisága, valamint azok kedvezőtlen gazdasági, környezeti és társadalmi hatása növekszik. Szélviharok, jégverések kisebb-nagyobb területeken minden évben tapasztalhatók, helyi előfordulásuk kiszámíthatatlan. Egyre gyakrabban fordul elő azonban az is, hogy ugyanazon a területen több, - akár egymással ellentétes - szélsőséges időjárási esemény is kialakul, mint a belvíz és az aszály - akár egy éven belül is.

A Földet érintő klímaváltozás legérzékenyebb területe a mezőgazdaság, melynek egyik legfontosabb feladata a lakosság élelmiszer ellátásának biztosítása. A mezőgazdaság kockázatainak növekedésével ennek a feladatnak az ellátása veszélybe kerülhet. Emiatt egyre nagyobb hangsúly helyeződik a kockázatmegelőzésre és a kockázatkezelésre, melyre a kormányzat is kiemelt figyelmet fordít.

A hazai mezőgazdasági termelés adottságai (talaj, éghajlat, víz,) a jelenleginél magasabb termelési érték előállítására, a GDP-hez történő nagyobb hozzájárulásra, a megélhetés magasabb szintre emelésére predesztinálja hazánkat. A mezőgazdasági termelés további növekedéséhez nélkülözhetetlen a versenyképesség és a termelékenység javítása, amelynek érdekében elengedhetetlen a hazai innováció elősegítése, az infrastrukturális beruházások végrehajtása és a magasabb hozzáadott értékkel bíró szolgáltatások és termékek előállításának támogatása. Ennek része lehet az öntözésfejlesztés is, amely preventív intézkedésként tovább csökkentheti a mezőgazdasági termelők éghajlatváltozás miatt bekövetkező kockázatait.

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer I. pillérét az agrárkár-enyhítési rendszer alkotja, amely a kedvezőtlen időjárási jelenségek által okozott károk kompenzálását szolgálja a rendszer tagjai számára. A biztosítási díjtámogatás, a II. pillér keretében, a termelők által önkéntesen választható biztosítási konstrukciók díja vált támogathatóvá. A II. pillér bevezetésével új biztosítási konstrukciók jelentek meg. Ezzel először vált biztosíthatóvá több, Magyarországon gyakran és jelentős mértékben pusztító kockázat, mint az aszály, a felhőszakadás, a tavaszi fagy és az árvíz. A kockázatkezelési rendszer III. pillérét pedig a 2018 májusától bevezetett országos jégkarmérséklő rendszer alkotja.

A kockázatkezelési rendszer további fejlesztése keretében kidolgozás alatt áll a IV. pillér, melyben tervezett intézkedésként bevezetésre kerülhet a jövedelemstabilizáló rendszer.

A hazánkban működő mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer jogszabályi alapjait a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény, továbbá a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésével, valamint a kárenyhítő juttatás igénybevételeivel kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 27/2014. (XI.25.) FM rendelet teremti meg.

Agrárkár-enyhítési rendszer (I. pillér)

Az I. és a II. pillér a növénytermesztéssel kapcsolatos legfontosabb időjárási kockázatokat kezeli, melyet az 1. sz. táblázat szemléltet.

1. táblázat: Az I. és II. pillér jellemzőinek összehasonlítása

Megnevezés	I.pillér	II.pillér
Kockázatok köre	jég; téli-, tavaszi- és őszi fagy; vihar; aszály; mezőgazdasági árvíz; felhőszakadás; belvíz	jég; téli-, tavaszi- és őszi fagy; vihar; aszály; mezőgazdasági árvíz; felhőszakadás; tűz
Lefedett növénykultúrák köre	szántóföldi növény, szántóföldi zöldség, ültetvény (üvegházi és fóliás termesztésben is)	biztosítási típusonként eltérő
Rendszer választhatósága	mérethatár felett kötelező, alatta önkéntes	szabadon választható
Díj megállapításának módja	művelési áganként	biztosítási típusonként, kockázati besorolásonként
Viszontbiztosítás módja	-	üzleti
Kárfelmérés alapja	helyszíni szemle és statisztikai kockázatelemzés	kárszakértői szemle
Adminisztráció jellege	állami	magán
Üzleti konstrukció jellege	minden ügyfélre azonos	biztosítási típusonként eltérő

Forrás: AKI

A kedvezőtlen éghajlati hatások kezelésére Magyarországon már 2006-ban bevezetésre került a Nemzeti Agrárkár-enyhítési Rendszer (NAR), mely a növénytermesztés viszonylag szűk körű kockázatait kezelte állami szerepvállalással és nyújtott kárenyhítő támogatást a kárt szenvedett termelők számára. E rendszer továbbfejlesztett változata és a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatási rendszer alkotta a 2012-ben bevezetésre került új kockázatkezelési rendszert. A módosítás eredményeként a kárenyhítési rendszerben:

- további kockázatok (árvíz- és felhőszakadáskár) kezelésére is lehetőség nyílt,
- a rendszerben részt vevő termelők száma több, mint kétszeresére nőtt,
- a kárenyhítő juttatás forrása megduplázódott.

Az összehasonlítás alapján látható, hogy az új kárenyhítési rendszerben a tagok száma megduplázódott, a lefedett terület nagysága másfélszeresére nőtt, a befizetett kárenyhítési hozzájárulás összege pedig szintén megduplázódott (2.táblázat).

2. táblázat: A NAR és az új agrárkár-enyhítési rendszer adatainak összehasonlítása

	2011	2012
Tagok száma (fő)	27 838	74 071
Terület (ha)	2 516 072	3 727 812
Számított kárenyhítési hozzájárulás összege (ezer forint)	2 110 147	4 150 911

Fogalmak:

Itt szükséges meghatározni a káresemények pontos fogalmát:

- **aszály:** az a természeti esemény, melynek során a kockázatviselés helyén az adott növény vegetációs időszakában harminc egymást követő napon belül
a) a lehullott csapadék összes mennyisége a tíz millimétert nem éri el, vagy
b) a lehullott csapadék összes mennyisége a huszonöt millimétert nem éri el, és a napi maximum hőmérséklet legalább tizenöt napon meghaladja a 31 °C-ot

- **belvíz:** a medrükben maradt folyók, patakok, valamint a felszíni vizek elvezetésére szolgáló mesterséges, nyílt csatornák magas vízállásából eredő átszivárgások, buzgárok, talajvízszint-emelkedés, valamint a lefolyástalan vagy nem kellően kiépített vízvezető művekkel rendelkező területek csapadékvizeiből származó felszíni vízborítás

- **felhőszakadás:** azon időjárási jelenség, amelynek során a kockázatviselés helyén lehullott csapadék húsz perc alatt mért átlagos intenzitása elérte vagy meghaladta a 0,75 mm/perc értéket, vagy a lehullott csapadék mennyisége huszonnégyszáz perc alatt elérte vagy meghaladta a negyvenöt mm-t

- **jégeső:** szilárd halmazállapotú, jégzemcsékből és azok képződményeiből álló csapadék

- **mezőgazdasági árvíz:** a folyók vagy vízfolyások védművekkel határolt területéről nem emberi beavatkozás miatt kilépő víz

- **ősz fagy:** a kockázatviselés helyén az őszi időszakban a talajszinttől számított két méter magasságban mért mínusz 2 °C vagy annál alacsonyabb hőmérséklet

- **tavasz fagy:** a kockázatviselés helyén a tavaszi időszakban a talajszinttől számított két méter magasságban mért mínusz 2 °C vagy annál alacsonyabb hőmérséklet

- **tél fagy:** a kockázatviselés helyén a téli időszakban a talajszinttől számított két méter magasságban mért mínusz 15 °C vagy annál alacsonyabb hőmérséklet

- **vihar:** a legalább húsz m/sec. szélsébség, ideértve a szántóföldi növény állományában mechanikai sérülést okozó, a legalább húsz m/sec sebességű szél által szállított szemcse vagy részecske miatti homokverést is

A 2011. évi CLXVIII. törvény új aszály definíciója nem csak kizárólag a csapadékatokat veszi figyelembe, hanem a hőségnapokat, vagyis a légköri aszályt is, a tavaszi fagykár fogalma szerint a káresemény pedig valamennyi növénykultúrára vonatkozik.

A kárenyhítési rendszerbe történő belépés feltételei

Az I. pillérben a termelők az egységes kérelemben bejelentett területek után kárenyhítési hozzájárulást fizetnek.

A kárenyhítési rendszerben való részvétel kötelező abban az esetben, ha a termelő

- szántóföldi növényt termeszt legalább 10 hektáron,
- szántóföldi zöldséget termeszt legalább 5 hektáron,
- legalább 1 hektáron ültetvényvel rendelkezik.

Azon gazdálkodó is csatlakozhat önkéntes alapon a rendszerhez, aki nem rendelkezik a fent jelzett területméretekkel, ebben az esetben 3 éves időtartamra vállalnia kell a tagságot. A kockázatkezelési rendszerhez történő önkéntes csatlakozásnak vannak feltételei.

Minden olyan mezőgazdasági termelőnek, aki az egységes kérelemben bejelentett területek alapján ugyan nem minősül kötelezően csatlakozó tagnak, de van olyan bejelentett területe, amellyel a kockázatközösséghez csatlakozhat, az egységes kérelmében nyilatkozatot kell tennie a csatlakozási szándékáról. A csatlakozást választók a fentebb említett hároméves időtartamra vállalnak tagságot, vagyis a tárgyévét követő két évben nem mondhatják fel meglévő tagsági viszonyukat.

A kárenyhítő juttatás jogosultsági feltételei az alábbiak:

- a termőföld az egységes kérelem benyújtásakor, a mezőgazdasági káresemény bekövetkezésekor és a kárenyhítő juttatás iránti kérelem benyújtásakor is a termelő használatában volt,
- a termelő használatában levő termőföldön bekövetkezett mezőgazdasági káreseményt az agrárkár-megállapító szervhez határidőben bejelentette (elektronikus felületen: www.mvh.allamkincstar.gov.hu/mkr-mezogazdasagi-kockazatkzezelesi-rendszer),
- a károsodott növénykultúra 30%-ot meghaladó hozamcsökkenését és a 15%-ot meghaladó hozamérték-csökkenését az agrárkár-megállapító szerv a törvényben foglaltak szerint igazolja,
- a termelő a kárenyhítő juttatás megállapítása iránti kérelmét tárgyév november 30-áig az agrárkár-megállapító szervhez benyújtotta (a fentiekben említett elektronikus felületen) és
- a kárenyhítési hozzájárulást határidőben megfizette.

Mit érdemes még tudni?

- 2015. kárenyhítési évtől már az üvegházi és fóliás termesztéssel foglalkozó mezőgazdasági termelők is tagjai lehetnek az agrárkár-enyhítési rendszernek, 2016. évtől pedig már azok a termelők is, akik szaporítóanyag célú termesztést folytatnak
- A 2019-es évben az üvegházi és fóliás termesztési mód meghatározásának jogszabályi háttere is kialakításra került, a továbbiakban a termesztő berendezésekben termesztett növények azok a növények, amelyek tenyészidejük teljes vagy túlnyomó részében üvegház, illetve stabil vagy mobil magas (üveg, illetve merev vagy rugalmas műanyag) termesztő berendezés alatt növekednek. Nem tartozik ide a talaj fóliatakarása, az ember számára hozzáférhetetlen üvegbura vagy fóliaalagút, vagy az üvegfedelű hordozható keret használata
- 2019-től a kárenyhítési rendszer szempontjából szaporítóanyag célú termesztési mód csak akkor fogadható el, ha a termelő ezt a tevékenységet a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) felé jelenti. A rendszerben tag termelők kárenyhítési hozzájárulást fizetnek az általuk megművelt terület mérete alapján: ültetvény és szántóföldi zöltség esetén 3.000 Ft/ha, egyéb szántóföldi kultúráknál 1.000 Ft/ha
- Fontos változás 2018-tól, hogy a termelőknek a nem termő ültetvények után nem kell kárenyhítési hozzájárulást fizetniük. Ezzel együtt a kárenyhítési hozzájárulás számítási módszere nem változott, ezután is ugyanúgy a földterület alapján indokolt megfizetni a szükséges összeget a már fentebb említett hektáronkénti értékek alapján
- Az évi 4,1 milliárd Ft nagyságú termelői befizetéseket azokkal legalább azonos összegű állami forrás egészíti ki, mindezek alkotják a mindenkori kárenyhítő juttatás forrását. A kárenyhítési alap éves forrása mintegy 8,4 milliárd forint, amelyet az előző évek maradványai egészítenek ki
- 2017-ben változott a kárenyhítő juttatás igénybevételének jogosultsági feltétele is. A 15%-ot meghaladó hozamérték-csökkenésnek már nem üzemi szinten, hanem növénykultúra szinten kell teljesülnie. Az új szabályozással kárenyhítő juttatásra akkor jogosult a termelő, ha az elemi káreseménnyel érintett növénykultúrában 30 százalékot meghaladó hozamcsökkenés következik be és a károsodott növénykultúra hozamérték-csökkenése meghaladja a 15%-ot. Így a korábbiaktól eltérő módon nem érvényesül a nem károsodott növénykultúrák hozamérték növelő hatása és már egy növénykultúrában bekövetkezett kár után is jogosultságot lehet szerezni a kárenyhítő juttatásra. A módosítások következtében a termelők szélesebb köre részesülhet a kifizetésben, amelynek leginkább a több kultúrák szántóföldi növénytermesztők lehetnek a főbb nyertesei

- Az agrárkár-enyhítési rendszer keretében figyelembe vehető káresemények a már fentebb felsorolt aszálykár, belvízkár, jégesőkár, tavaszi-, őszi- és téli fagykár, viharkár, felhőszakadaskár, illetve a mezőgazdasági árvízkár. Fontos megemlíteni, hogy a belvízkár után, öt egymást követő évben maximum három alkalommal vehető igénybe kárenyhítő juttatás. A kárenyhítő juttatás összege legfeljebb a hozamérték-csökkenés 80%-ig terjedhet. Az egyébként is járó kárenyhítő juttatás teljes összegére azok a termelők jogosultak, akik az üzemi szintű referencia-hozamértéknek legalább felére rendelkeznek az adott növénykultúrára jellemző mezőgazdasági káreseményre kiterjedő mezőgazdasági biztosítási szerződéssel. Ezt a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer II. pillére szerinti díjtámogatott mezőgazdasági biztosítással is teljesíthetik a termelők. Megfelelő biztosítás hiányában az uniós szabályok alapján az egyébként járó kárenyhítő juttatásnak csak a felére jogosultak.

Immár öt éve működik a Komplex Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR). Az MKR keretében a kockázatközösség tagjai online elérhető elektronikus bizonylatok alkalmazásával nyújthatják be kárbejelentéseiket, kárenyhítő juttatás iránti kérelmüket, illetve elektronikus felület használatára van lehetőségük a biztosítások megkötéséhez szükséges terület-adatok összeállításához.

Az MKR része az úgynevezett kármegállapítást támogató szervekkel kialakított adatszolgáltatási rendszer, amelynek keretében egy központi rendszerbe adatok érkeznek az Országos Meteorológiai Szolgálattól, az Országos Vízügyi Főigazgatóságtól, a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft-től, továbbá az Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Agrárgazdasági Kutatóintézettől. A rendszerhez tartozik a NÉBIH által működtetett, az agrárkár-megállapító szervek eljárását támogató szakrendszer, amelyben lehetőség van mind a helyszíni szemlét támogató adatok figyelembevételére, mind arra, hogy egyértelmű adatok alapján a kárbejelentésre adminisztratív úton szülessen döntés.

A Kárenyhítési Alap tárgyévi forrása tovább bővült, így a 2018. évi károk kezelésére 26 milliárd forint állt rendelkezésre. Ez az összeg várhatóan hasonlóan alakul a 2019. kárenyhítési év során is. 2018-ban a termelők átlagosnak tekinthető időjárási körülmények között gazdálkodhattak, és a terméseredményeket tekintve a növénytermesztők sikeres évet zártak. Több, mint 10 ezer káreseményt jelentettek be 178 480 ha területre. A jogosan igényelt összeg 7 160 millió forintról 7 600 millió forintra emelkedett (3. táblázat). Meg kell azonban említeni, hogy a 2018. évi károk után a megállapított 7,6 milliárd forintnál lényegesen magasabb kárenyhítő juttatás is kifizetésre kerülhetett volna, azonban a termelők túlnyomó része nem rendelkezett a hozamértékének legalább 50 százalékára vonatkozó mezőgazdasági biztosítással, amelynek következtében a jóváhagyott kárenyhítő juttatásnak csak a felére szerzett jogosultságot. A biztosítás hiányában nem kifizethető összeg 2018-ban közel 3 milliárd forint volt.

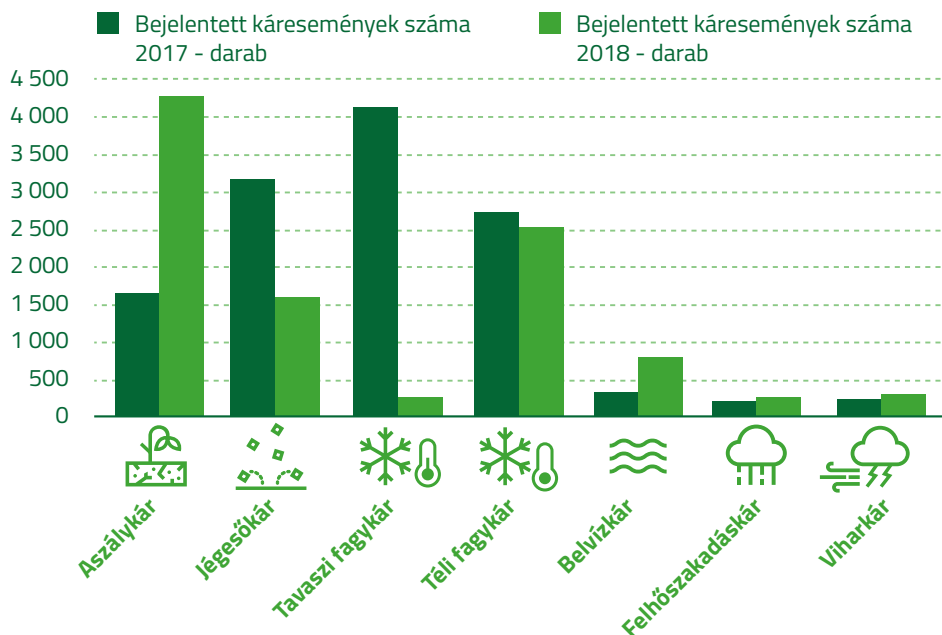
3. táblázat: Az I. pillér főbb mutatói a 2017. és 2018. évben

Megnevezés	2017	2018
I. pillérben tag termelők száma, fő	74 811	73 522
Befizetett kárenyhítési hozzájárulás, millió HUF	4 167	4 100
A Kárenyhítési Alap tárgyévi forrása, millió HUF	26 704	26 000
Bejelentett káresemények száma, db	12 457	10 248
Bejelentett károsodott terület, ha	193 718	178 486
Jogosnak megítélt kárenyhítő juttatás iránti kérelmek száma, db	4 261	4 078
Jogosan igényelt összeg, millió HUF	7 140	7 608
Biztosítás hiányában nem kifizethető összeg, millió HUF	3 255	2 946

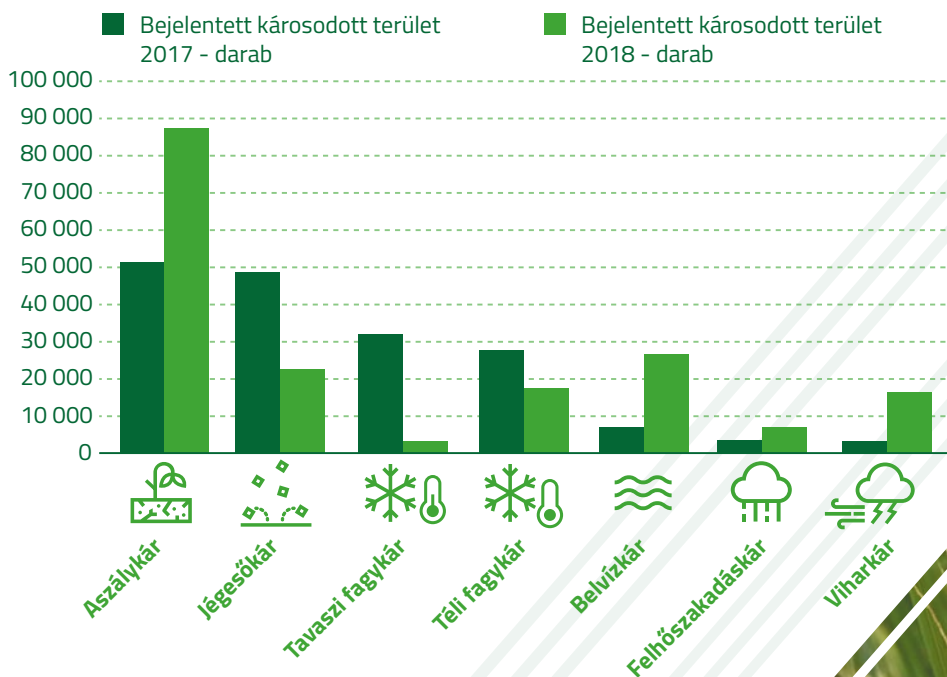
Forrás: MÁK- és NÉBIH adatok alapján

A 2018. kárenyhítési évben az aszály, belvíz, jégeső, a téli-, illetve tavaszi fagy okozta a leg-súlyosabb károkat. Az előző évhez képest jelentősen megnőtt az aszálykár és a belvízkár, valamint jelentősen csökkent a jégesőkár és tavaszi fagykár bejelentések száma.

1. ábra: Bejelentett káresemények darabszáma 2017-2018

2. ábra: Bejelentett károsodott terület (ha) 2017-2018

4. táblázat: A főbb veszélyeknek által okozott károk és a hozzájuk kapcsolódó kárenyhítés alakulása az I. pillérben

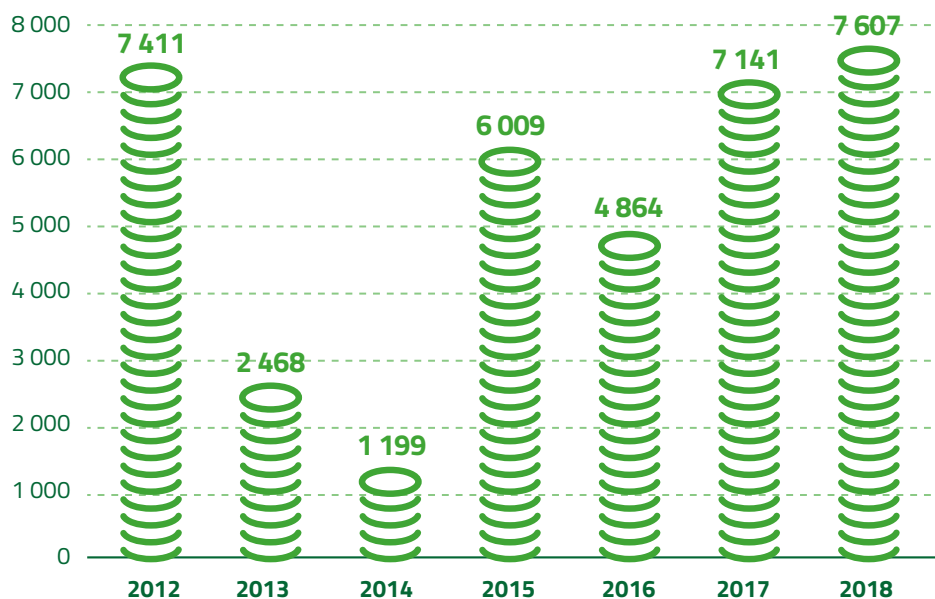
Káresemény	Bejelentett káresemények száma, darab		Bejelentett károsodott terület, ha		Az adott káreseményre kifizetett kárenyhítő juttatás összege, millió HUF	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Aszálykár	1 628	4 273	51 023	86 984	1 970,9	3 858,3
Belvízkár	314	808	6 692	26 409	223,6	734,4
Felhőszakadaskár	217	262	3 012	6 944	116,6	369,6
Jégesőkár	3 193	1 597	48 152	22 523	1 484,1	615,1
Mezőgazdasági árvízkar	5	4	83	40	0,0	0,0
Tavaszi fagykár	4 123	275	31 340	2 409	2 263,4	227,3
Téli fagykár	2 740	2 526	27 325	17 153	984,3	1 448,3
Őszi fagykár	13	20	104	128	0,0	23,8
Viharkár	224	483	2 459	15 895	117,4	330,7
Összesen	12 457	10 248	193 718	178 485	7 140	7 608

Forrás: MÁK

Az elmúlt hét évben kifizetéseit nézve, a 2018-as év áll az első helyen a maga 7 607 millió forintjával. Ezt a magas összeget a nagymértékű aszálykár eredményezte. Hasonló mértékű kifizetések voltak a 2012-es, valamint a 2017-es években is. 2012-ben szintén a hatalmas aszálykár eredményezett nagyobb összegű kifizetést (7 411 millió forint), ekkor közel 1 millió hektárra jelentettek aszálykárt. Érdekesség, hogy 2018-ban tizedannyi volt csak a bejelentett aszályval érintett területek nagysága (86 984 ha), a kifizetésben viszont csak 1 milliárd forinttal maradt el a 2018. évi adat a 2012. évitől.

2017-ben kiegyenlített volt a kifizetések aránya a kárnemek között, hiszen a 7 141 millió forint jórészt négy kárnem esetében került kifizetésre: tavaszi fagykár 2 325 millió forint, aszálykár 1 790 millió forint, jégesőkár 1 689 millió forint és téli fagykár 969 millió forint (3. ábra) mértékben.

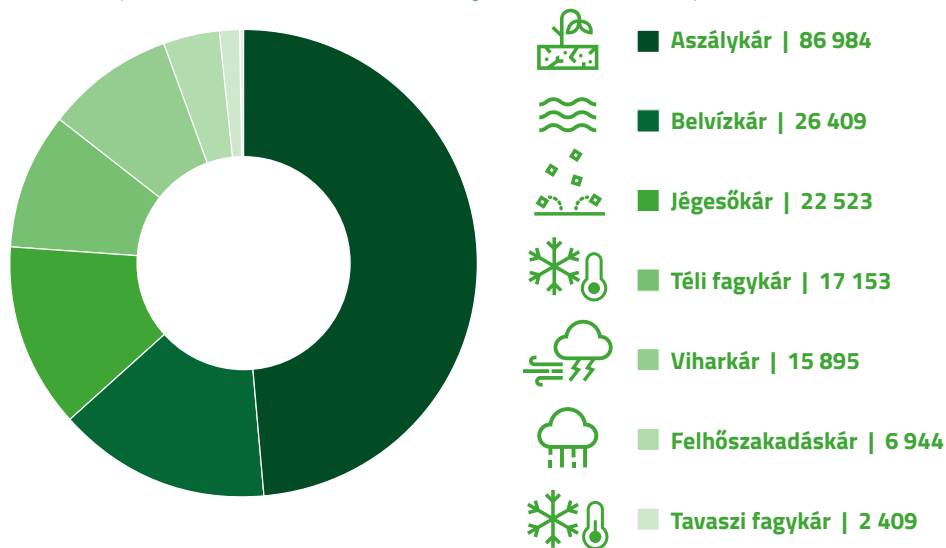
3. ábra: Mezőgazdasági termelők részére 2012-2018-ig kifizetett kárenyhítő juttatás összege (millió forint)

Forrás: MÁK

A 2018. kárenyhítési évben 10.248 db termelői kárbejelentés érkezett 178.485 hektár területre, a következő megoszlás szerint: aszálykár 86.984 ha, belvízkár 26 409 ha, jégesőkár 22 523 ha, téli fagykár 17.153 ha, viharkár 15 895 ha, felhőszakadáskár 6 944 ha, tavaszi fagykár 2.409 ha, őszi fagykár 128 ha és mezőgazdasági árvízkár 40 ha (4. ábra).

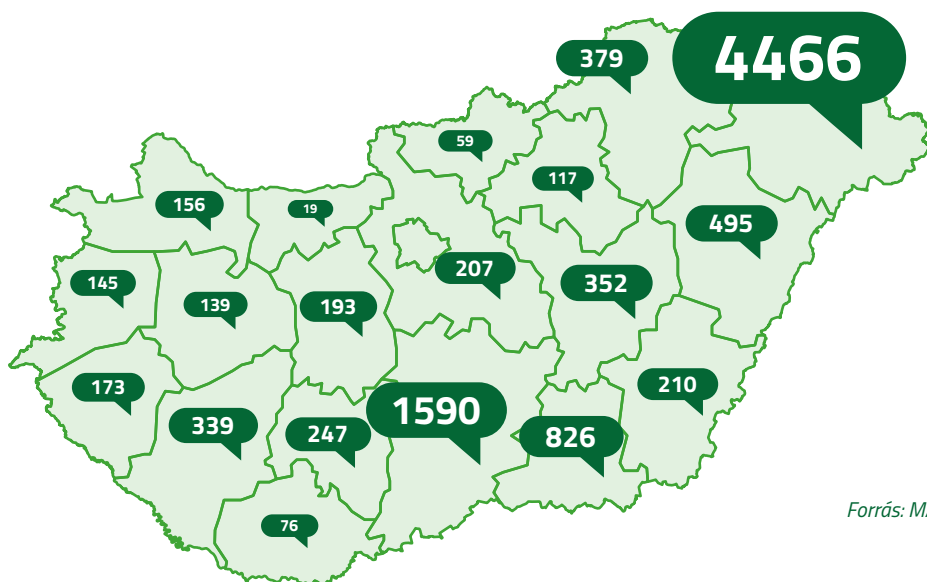
4. ábra: A bejelentett károk, kárnemek szerinti megoszlása a 2018. kárenyhítési évben (ha)

Forrás: MÁK

A legtöbb kárbejelentést 4 466 db-ot Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében tették, ezt követte Bács-Kiskun megye 1 590 db kárbejelentéssel, majd Csongrád megye 826 db kárbejelentéssel (5. ábra).

5. ábra: 2018. évi termelői kárbejelentések száma

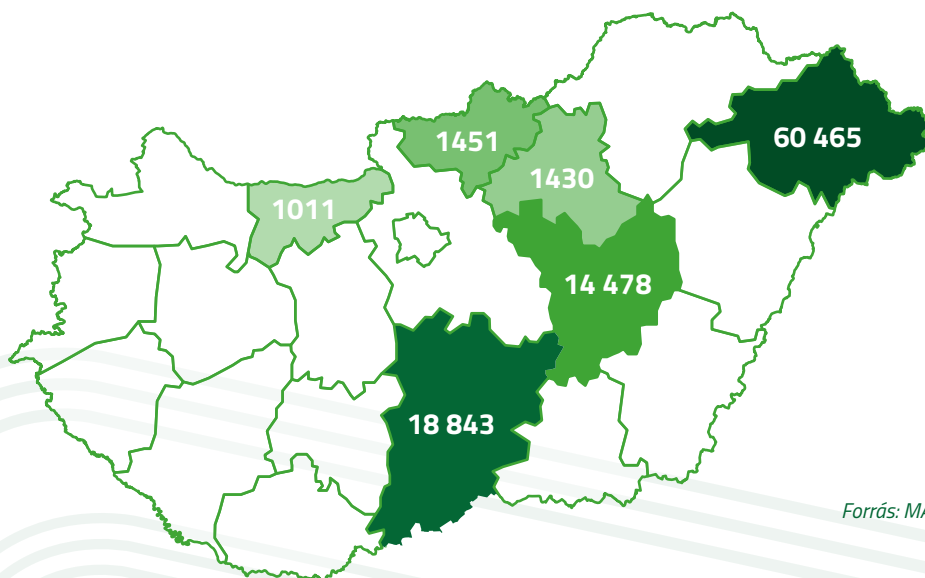

Forrás: MÁK

A 2018. károtyhítési év során a legnagyobb területen Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét érte kár, összesen 60 465 hektáron, a legkisebb területen pedig Komárom-Esztergom megyét, itt mindössze 1 011 hektárra tettek kárbejelentést.

Az alábbi ábra a három legsúlyosabban és a három legkevésbé érintett megyéről ad tájékoztatást (6. ábra).

6. ábra: Bejelentett károsodott terület megyénkénti megoszlása a 2018. károtyhítési évben (ha)

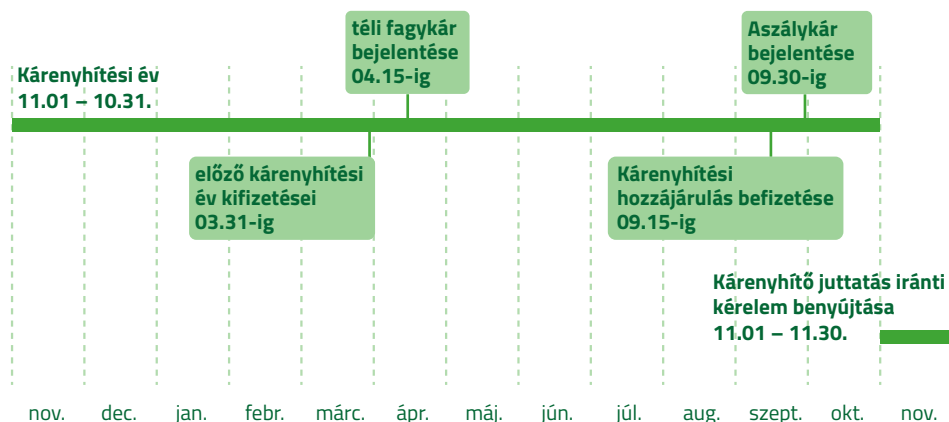
Forrás: MÁK

Mire kell figyelnem?

Az alább felsorolt teendőkre és határidőkre fontos odafigyelnie a termelőnek a kárenyhítési év során (7. ábra):

7. ábra: Termelői teendők a kárenyhítési év során

Szabályok:

Adott kárenyhítési év esetén a termelői kárbejelentést a kárenyhítési év kezdetétől (november 1-től) a rákövetkező év november 15-ig (n+15 nap) tartó időszakban lehetséges megtenni.

Aszály, belvíz, téli fagy, mezőgazdasági árvíz esetén

kárbejelentés 15 napon belül miután a károsodás első alkalommal észlelhetővé válik.

Felhőszakadás, jégeső, tavaszi fagy, őszi fagy, vihar esetén

kárbejelentés a káreseményt követően 15 napon belül.

Kárbejelentés a tervezett betakarítás vagy a károsodással érintett terület más növénykultúrával való hasznosítását megelőző talaj előkészítés előtt 10 nappal.

Ha a mezőgazdasági káresemény tárgyév április 1-je után következik be és a kárbejelentésre nyitva álló határidő az egységes kérelem szankciómentes benyújtására nyitva álló időszakban telik le, akkor a kárbejelentés az egységes kérelem szankciómentes benyújtására előírt határidő utolsó napjáig tehető meg.

- Amennyiben nagy területen következik be a káresemények valamelyike az országban vagy különösen nagy kárt okozó rendkívüli időjárási jelenség figyelhető meg, úgy az AM külön sajtóközleményt jelentet meg, amelyben az agrártárca felhívja a termelők figyelmét a kárbejelentéssel összefüggő teendőkre
- Tagság: Amennyiben az egységes kérelemben a termelő területeinek nagysága elér egy bizonyos értéket (ültetvény 1 ha, szántóföldi zöldség 5 ha, egyéb szántóföldi kultúra 10 ha), úgy a termelőnek kötelezően taggá kell válnia. Azok a gazdálkodók, akiknek a területeik nem haladják meg ezt a nagyságot, önkéntesen vállalhatják a tagságot (3 éves időtartamra) az egységes kérelem benyújtására nyitva álló időszak alatt. Ennek pontos benyújtási határideje évről évre változhat, de jellemzően minden év június eleje-közepére esik (egységes kérelem szankciós benyújtási határideje)
- Kárenyhítési hozzájárulás megfizetése: A termelők kötelesek a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésére, amennyiben ezt nem teszik meg, úgy nem részesülhetnek adott évben kárenyhítő juttatásban. A hozzájárulás befizetési határideje szeptember 15.
- Aszálykár bejelentés: Ha a termelő aszálykárt tapasztal, akkor azt a növényen való észleléstől számítva 15 napon belül kell bejelenteni, aszálykár-bejelentés legkésőbb szeptember 30-ig tehető
- Kárenyhítő juttatás iránti kérelem benyújtása: Amennyiben a termelőt kár érte adott kárenyhítési évben, úgy az ezzel kapcsolatos kompenzációs kérelmét novemberben, legkésőbb november 30-ig szükséges benyújtania elektronikusan
- Kárenyhítő juttatás kifizetése: A megítélt kárenyhítő juttatás (a korábbi kárenyhítési év tekintetében) kifizetésre kerül legkésőbb március 31-ig a termelők számára. Megfelelő mezőgazdasági biztosítás nélkül az egyébként járó kárenyhítő juttatás fele ítéltető oda

A legfontosabb termelői teendők

MIT?	MIKOR?
csatlakozás a kárenyhítési rendszerhez	az egységes kérelem benyújtásakor
káresemények bejelentése	15 napon belül
kárenyhítési hozzájárulás megfizetése	szeptember 15-ig beérkezően
kifizetési kérelem benyújtása	november 30-ig

Példa a kárenyhítő juttatás összegére

A termelő 235 hektár területen gazdálkodik, amelyből 100 hektár őszi káposztarepce, 100 hektár őszi búza, 20 hektár szántóföldi zöldség és 15 hektár alma. Az őszi búza aszály következtében 50 százalékos hozamcsökkenést szenvedett, így 1ha búza ténytermése a tervezett 6 tonna helyett 3 tonna hektáronként, melynek hozamértéke: $3t \times 45\,000\text{Ft} = 135\,000\text{ Ft}$. A referenciahozam 5 tonna hektáronként és a referenciaár a referencia időszakban és a tárgyévben is változatlanul $45\,000\text{ Ft/t}$.

A termelő referencia hozamértéke $5t \times 45\,000\text{ Ft} = 225\,000\text{ Ft}$. A termelő jogosult a referencia hozamérték (225 000 Ft) és a tárgyévi hozamérték (135 000 Ft) különbségének 80%-ára, amennyiben megfelelő mezőgazdasági biztosítással rendelkezik. $(225\,000 - 135\,000) \times 0,8 = 72\,000\text{ Ft/hektár}$. A teljes 100 hektár területre vonatkozóan a kárenyhítő juttatás összege $7\,200\,000\text{ Ft}$.

Amennyiben a termelő nem rendelkezik a tárgyévi referencia hozamértékének legalább 50%-ára kiterjedő biztosítással, akkor a fenti összegnek csak a felére jogosult, amely összeg $(225\,000 - 135\,000) \times 0,4 = 3\,600\,000\text{ Ft}$.

Biztosítási díjtámogatás

(II. pillér)

Magyarországon az uniós csatlakozást követően 2012-től részesülhetnek mezőgazdasági biztosítási díjtámogatásban a termelők. Ezt az új kockázatkezelési rendszer bevezetése tette lehetővé, melynek keretében kialakításra került a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer II. pilléréként a díjtámogatott növénybiztosítási konstrukció.

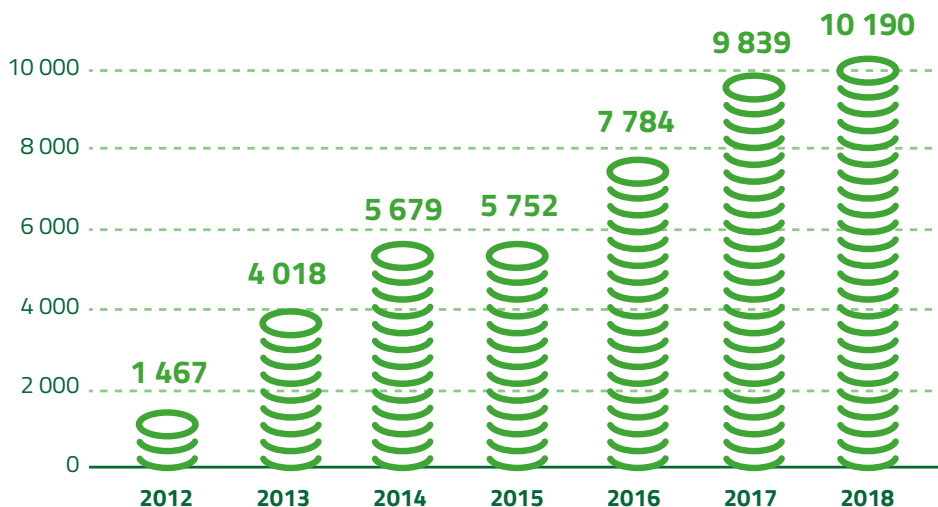
A díjtámogatott biztosítások bevezetésétől, az 2014-ig az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap szabályai alapján finanszírozott programként működött, majd 2015-ben átmenetileg nemzeti támogatásként került finanszírozásra, 2016-tól pedig az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap Vidékfejlesztési Programja keretében igényelhető a díjtámogatás. A bevezetést követően azonban nem csak a jogszabályi keret módosult, hanem az eltelt időszak működési tapasztalatai alapján a díjtámogatott konstrukciók tartalmát is folyamatosan fejlesztette a tárca annak érdekében, hogy a termelők igényeinek minél inkább megfelelővé váljon ezen támogatási lehetőség.

A termelők már a bevezetés első évében nagy várakozással tekintettek a biztosítási díjtámogatási rendszerre. Az első év működési tapasztalatai és a támogatási összegek kifizetését követően aztán egyre több termelő csatlakozott a programhoz, melynek eredményeként 2013-ban megduplázódott a díjtámogatott biztosítások előző évi állománydíja.

A biztosítási díjtámogatás 2012-es bevezetése óta töretlenül fejlődik, hiszen évről évre folyamatosan nő a díjtámogatott biztosítást kötő termelők és az igénybe vett módozatok száma, valamint a biztosítások díjállománya. A 2016. évi kiugróan magas, 35 százalékos állománydíj növekedés megismételhetetlen volt, azonban ha kisebb mértékben, de folyamatos díjnövekedés tapasztalható az elmúlt két év adatai alapján is (8. ábra).

Az évről-évre tapasztalható díjállomány növekedés a rendszerben résztvevők közös munkájának sikerét jelzi, melynek eredményeként egyre többen foglalkoznak díjtámogatott biztosításokkal. Míg 2012-ben mindössze 3 piaci biztosító kínált díjtámogatott mezőgazdasági biztosításokat, addig 2018-ban már 4 piaci biztosító és 7 nonprofit biztosító egyesület vett részt az értékesítésben. A csatlakozási lehetőség továbbra is nyitott a többi biztosító, nonprofit biztosító egyesület számára, hiszen mindannyiunk közös célja, hogy a termelők minél szélesebb köréhez eljussanak a díjtámogatott biztosítások.

8. ábra: A díjtámogatott növénybiztosítások állománydíjának alakulása 2012-2018 között (millió forint)

Forrás: MABISZ, MÁK

A díjtámogatásban részesíthető biztosítási konstrukciók

2012-2018 közötti időszak

A rendszer indulása óta, annak ellenére, hogy a finanszírozás forrása többször is változott, az apróbb finomításoktól eltekintve, alapvetően éveken keresztül állandósított formában állt a gazdálkodók szolgálatára: három növénybiztosítási konstrukció részesülhetett támogatásban, melyeknek a lényeges elemei a következők voltak:

- Az „A” típusú biztosítás egyfajta csomagbiztosítás, ami azt jelenti, hogy valamennyi biztosítható veszélynemre együttesen köthető. A konstrukció kockázatvállalása a jégesőkár, az aszálykár, a mezőgazdasági árvízkar, a téli fagykár, a tavaszi fagykár, az őszi fagykár, a felhőszakadéskár, a viharkár, és a tűzkár térítésére terjed ki. A biztosítható növények pedig a legnagyobb vetésterületen termesztett szántóföldi növények, mint a búza, a kukorica, az őszi káposztarepce, a tritikále, a rozs, az árpa és a napraforgó, valamint a hazánkban leggyakoribb ültetvények (szőlő, alma és körte).
- A „B” típusú biztosítás keretében a jégesőkár, a téli fagykár, az őszi fagykár, a viharkár és a tűzkár biztosítható, mely kockázatok külön-külön is választhatók. Ezzel a termékkel az „A” csomagban nem szereplő ültetvények, illetve a fontosabb zöldség- és gyümölcsültetvények biztosíthatók.

- A „C” típusú biztosítás kockázati köre megegyezik az „A” termékével, azzal a különbséggel, hogy a termelő megválaszthatja, hogy azok közül mely kockázatokra kíván biztosítást kötni. A „C” típusú biztosítás a kockázatkezelési szempontból releváns, bármely növénykultúrára megköthető, melynek pontos listáját az Egységes Kérelem (EK) benyújtásához a kifizető ügynökség honlapján közzétett Hasznosítási Kódok tartalmazzák.

5. táblázat: A díjtámogatott biztosítások módozatainak megoszlása a 2018-as évben

Módozat	Darabszám (db)	Díjállomány (millió Ft)
„A” típus	5 240	4 297
„B” típus	17 529	3 856
„C” típus	9 959	2 037
Összesen	32 728	10 190

Forrás: MABISZ, MÁK

Fejlesztések és forrásbővítés

A támogatási program elmúlt időszakában évről évre felülvizsgálatra került a díjtámogatott biztosítások rendszere, melynek következtében több ízben, kismértékben módosítottak rajta. Így bővült a biztosítható kockázatok köre, illetve módosultak a biztosítható növények is. Az igények növekedésével párhuzamosan a támogatás forrásösszegét a kezdeti 3 milliárd forintról sikerült 4 milliárd forintra emelni, majd a 2018-as évtől 5 milliárd forintra nőtt, és ugyanez az összeg áll rendelkezésre 2019-ben is a termelők díjtámogatási igényének teljesítésére.

A 2019. termelési év díjtámogatott konstrukciója

A díjtámogatott biztosítások rendszere 2012. évi kezdet óta a legnagyobb változáson esett át a 2018. évet követő felülvizsgálaton, az elmúlt hat év tapasztalatainak beépítésével.

- Az „A” típusú biztosítás megőrizte csomagbiztosítás jellegét, azaz valamennyi biztosítható veszélynemre együttesen köthető. A biztosítható növények köre kibővült a csonthéjas növényekkel, így ma már a legnagyobb vetésterületen termesztett szántóföldi növények, mint a búza, a kukorica, az őszi káposztarepce, a tritikále, a rozs, az árpa és a napraforgó mellett, a hazánkban nagy területen termesztett, jelentős hozzáadott értéket képviselő, gyakori ültetvény-, és gyümölcskultúrák is biztosíthatók lettek (szőlő, alma, körte, meggy, szilva, cseresznye, kajszi, őszibarack stb.).
- A „B” típusú biztosítás keretében fontos elemként megőrzésre került a biztosított kockázatok választhatósága. Valamennyi biztosítható veszélynemre jelentősen megváltozott a biztosítható növények köre. A 2019. évtől ebben a „termékben” biztosítható minden ültetvény és zöldségféle, ideértve a szántóföldi zöldségeket is.
- A „C” típusú biztosítás keretében szintén megőrzésre került a biztosított kockázatok választhatósága, azonban itt is jelentősen módosult a biztosítható növények köre: ide került minden szántóföldi termés (kivéve az szántóföldi zöldségeket).

A módosítások eredményeképpen egy átláthatóbb díjtámogatási rendszer jött létre, mely kedvez a nagy értékű, koncentrált, ezért kockázatosabb gyümölcs-, és ültetvénykultúrák kockázatainak biztosításának.

A díjtámogatott biztosítások népszerűségére nagy kockázatot jelentettek az utóbbi évek jelentősebb visszaosztásai, ezért 2018-ban nagyon fontos és egyúttal a rendszer működése tekintetében kifejezetten kedvező változás volt a forrásösszeg 1 milliárd forinttal történő növelése.

Az elmúlt évi módosítások, változtatások a korábbi évek fejlesztéseihez hasonlóan a mezőgazdasági termelők érdekeit szolgálják, melyeket követően a termelők nagyobb összegű támogatásban részesülhetnek, illetve egyszerűbbé, valamint még átláthatóbbá vált számukra a biztosítási díjtámogatási rendszer.

Hogyan működik a díjtámogatás igénybe vétele?

Az egyes biztosítási típusok eltérő díjállományának oka egyrészt a termelők biztosítási szokásaiban, másrészt az egyes konstrukciókra vonatkozó eltérő támogatási intenzitásban keresendő. Amennyiben elegendő forrás áll rendelkezésre, a megkötött mezőgazdasági biztosítás díjához 65%-os támogatásban részesülhetnek a termelők.

A rendelkezésre álló forrásokat meghaladó támogatási igény esetén azonban visszaosztás válik szükségessé és a támogatási intenzitás csökkentése az egyes biztosítási típusoknál eltérően történik.

- 2016-tól a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás a Vidékfejlesztési Program (VP) keretében került meghirdetésre, melynek következtében kis mértékben módosultak a támogatási feltételek, amelyeket a Pályázati Felhívás, illetve a VP Irányító Hatóságának közleményei szabályoznak. Az új rendszer kialakításakor az a cél vezérelte a döntéshozókat, hogy a lehető legkevesebb változtatással kerüljön át a biztosítási díjtámogatás a VP intézkedései közé és a már megszokott eljárások, támogatási feltételek megmaradjanak.
- Az Egységes Kérelem (EK) felületen beadott támogatási kérelem egyúttal kifizetési igénylésnek is minősül. A támogatási kérelmek benyújtására a tárgyévi egységes kérelemről szóló rendeletben meghatározott, az EK benyújtására nyitva álló időszakban van lehetőség.
- A biztosítási díjtámogatási igény EK-n történő jelölésén kívül a termelőknek a támogatás igényléséhez mindössze annyit kell tenniük, hogy megkötik a jogosultsági feltételeknek megfelelő biztosítási szerződést és megfizetik a biztosítási díjat. Biztosítási díjtámogatás ugyanis csak a ténylegesen megfizetett biztosítási díj alapján nyújtható.

A jogosultsági feltételek ellenőrzéséhez szükséges adatokat (szerződés adatai, díj igazolása) a biztosító küldi meg kifizető ügynökség részére. Az ellenőrzéseket követően a VP Irányító Hatóság a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásról Támogatói Okiratot állít ki, amely tartalmazza a támogatás összegét valamint a támogatás intenzitását.

A legfontosabb termelői teendők

MIT?	MIKOR?
biztosítási díjtámogatás igénylése	az egységes kérelem benyújtásakor
a biztosítás megkötése	legkésőbb június elejéig
a biztosítási díj megfizetése	a biztosítási szerződés szerint
a káresemény bejelentése	a biztosítási szerződés szerint

A VP-ben a 17.1.1 számú, a „Mezőgazdasági biztosítások díjához nyújtott támogatás” című intézkedés keretösszege 2020-ig 29,6 milliárd forintban került megállapításra. Ez a keretösszeg lehetővé tette, hogy a biztosítási díjtámogatás éves forrása 2018-tól 1 milliárd forinttal bővüljön és így jelenleg is 5 milliárd forint áll rendelkezésre a termelői igények teljesítésére.

A díjtámogatás forrásának visszaosztása

A visszaosztás számítása a „C” típusú biztosítások támogatási intenzitásának csökkentésével kezdődik, majd ezt követi a „B” típusú biztosítások díjtámogatásának visszaosztása és az „A” típusú biztosítások támogatása csak utolsóként kerül csökkentésre. Az „A” típusú biztosítás ugyanis a magasabb biztosítási díj miatt előnyt élvez, mivel ez a csomagbiztosítás együttesen valamennyi biztosítható kockázat ellen véd és ezért ezt célszerű jobban támogatni. Amennyiben a forrás még így sem elegendő a díjtámogatás kifizetésére, mindhárom biztosítási típus támogatási összegének arányos csökkentésére kerül sor.

A díjtámogatási rendszer bevezetésétől kezdve így került kialakításra, hiszen a visszaosztás alkalmazásával garantálható, hogy valamennyi jogosult termelő támogatáshoz jusson, ugyanakkor az intézkedés forrása is tervezhetővé válik. A korábbi évekhez képest lényeges változást jelent azonban, hogy 2016-tól a díjtámogatásnak van garantált minimális szintje. A „B” és „C” típusú biztosítások esetében ez az alsó limit 30%, az „A” típusú biztosításoknál pedig 41,25%. Kis mértékben módosult a visszaosztás számításának menete is, mellyel a „C” típusú biztosítások támogatásintenzitása kedvezőbbé vált.

6. táblázat: A díjtámogatott biztosítások visszaosztásának összehasonlítása

A támogatásintenzitás csökkentésének sorrendje	2012-2015	2016-tól (VP)
"C" típusú biztosítások esetében	30%-ig	40%-ig
"B" típusú biztosítások esetében	40%-ig	40%-ig
"A" típusú biztosítások esetében	55%-ig	55%-ig
mindhárom típus esetén arányosan	nincs alsó korlát	"A" típus esetén 41,25%-ig, „B” és „C” típus esetén 30%-ig

Forrás: saját szerkesztés

Lényeges változás tehát, hogy a „C” típusú biztosítások támogatási intenzitása első körben nem 30%-ig, hanem csak 40%-ig csökken. Ezt az indokolta, hogy a szántóföldi növények biztosítása gyakran integrátorokon keresztül történik, akár 20-30%-kal alacsonyabb díjjal, és a termelők számára így már nem volt elég vonzó a 30%-os díjtámogatás a többlet adminisztráció mellett. A módosítás következtében – mivel az a legnagyobb vetésterülettel rendelkező növényeket érintette – a termelők szélesebb köre juthat a korábbiakhoz képest magasabb mértékű díjtámogatáshoz.

2018-ban közel 15.000 termelő kötött díjtámogatott biztosítást, amely az előző évhez képest mintegy ezer termelővel történő bővülést jelentett és a díjtámogatási rendszer bevezetése óta az állománydíj először haladta meg a 10 milliárd forintot. Mivel a támogatási igény ismét meghaladta a rendelkezésre álló forrást, az utóbbi négy évhez hasonlóan az elmúlt évben is visszaosztás vált szükségessé. A támogatás jogosultsági feltételeinek ellenőrzését követően az „A” típusú biztosítást kötő termelők a biztosítási díj 65%-át, míg a „B” és „C” típusú biztosítással rendelkező termelők a díj 40%-át kapták vissza támogatásként.

7. táblázat: A díjtámogatott biztosítások támogatási intenzitásának alakulása 2012-2018

Év	„A” típusú biztosítás	„B” típusú biztosítás	„C” típusú biztosítás
2012	65%	65%	65%
2103	65%	65%	65%
2014	65%	63%	30%
2015	65%	52%	30%
2016	65%	43%	40%
2017	49%	34%	34%
2018	65%	40%	40%

Forrás: MÁK

Országos jégkarmérséklő rendszer (III. pillér)

Előzmények

Az 1991 óta a Dél-dunántúlon a NEFELA Dél-magyarországi Jégeső-elhárítási Egyesülés által működtetett talajgenerátoros jégeső-elhárítási rendszer eredményes működési tapasztalatai alapján az Agrárminisztérium kezdeményezte a rendszer országossá történő kibővítését.

Az országos jégkarmérséklő rendszer kiépítésének és működtetésének szabályozási hátterét a 2011. évi CLXVIII. törvény, valamint a VP3-5.1.1.2-17 kódszámú pályázati felhívása jelentik.

A Vidékfejlesztési Program lehetőséget teremtett az országos jégkarmérséklő rendszer kiépítésének vidékfejlesztési forrásokkal való 100%-os támogatására. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara vállalta az országos rendszer kiépítését és annak 2018 májusától történő működtetését, amelyhez az Agrárminisztérium szakmai támogatást és működtetési forrásokat nyújt. A NAK 3 új logisztikai központot hozott létre, és az ország 4 régióba történő beosztásával alakította ki a rendszert.

A NEFELA által üzemeltetett 141 egység integrálásával és az újonnan telepített talajgenerátorokkal létrejött egy majdnem 1.000 generátorral működő országos rendszer, amelynek kiépítésére közel 2 Mrd Ft-ra volt szükség.

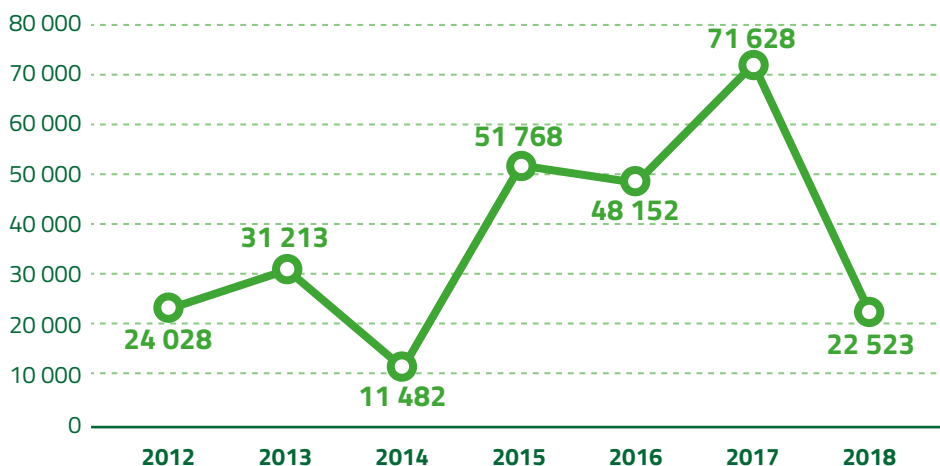
A rendszer bővítése alkalmával beszerzésre került csaknem 200 darab automata talajgenerátor is, amelyek működésének indítása és leállítása SMS üzenet alapján történik, így kezelőszemélyzet ezen műveletekhez nem szükséges. A hagyományos, manuális berendezéseket kezelőszemélyzet működteti, akik elvégzik a készülékek hatóanyaggal történő feltöltését és kisebb javítását is.

Az országos talajgenerátoros rendszer éves működtetési költségének finanszírozásához legfeljebb 1,5 Mrd Ft-tal járul hozzá a kárenyhítési alap. Ezen megoldás egyik legfontosabb hozadéka, hogy az országos jégkarmérséklés bevezetése és működtetése nem generál a jelenleginél nagyobb termelői befizetéseket a kárenyhítési alapba.

A jégkár-mérséklő rendszer első éves működésének hatékonyságát jelzi, hogy pl. 2018 májusában, Szlovéniában alma nagyságú jég esett, míg Zala megyéből is érkeztek kárbejelentések, de a jégcszemek mérete és az okozott kár nagysága össze sem hasonlítható a Szlovéniában leesett jégcszemekkel. Hasonló volt tapasztalható a Kárpátalját ért hatalmas jégverés alkalmával is, azonban hazánk északkeleti határszélein sokkal kisebb volt a jégeső károsító hatása. Amennyiben nem védekeztünk volna, úgy Magyarországon is hasonló jellegű károk keletkezhettek volna, mint a szomszédos országok területein.

Az országos jégkár-mérséklő rendszer eredményes működését jelzi továbbá, hogy függetlenül attól, hogy 2018-ban az azt megelőző évhez képest lényegesen több zivatarfelhő érte el hazánkat, a bekövetkezett károsodások mértéke – a termelői kárbejelentések alapján – lényegesen kisebb volt. Az agrárkár-enyhítési rendszer keretében 2018-ban bejelentett jégeső által károsodott mezőgazdasági terület harmada a 2017. évinek (9. ábra).

9. ábra: Jégkárral sújtott területek nagysága 2012-2018 (ha)

Forrás: MÁK

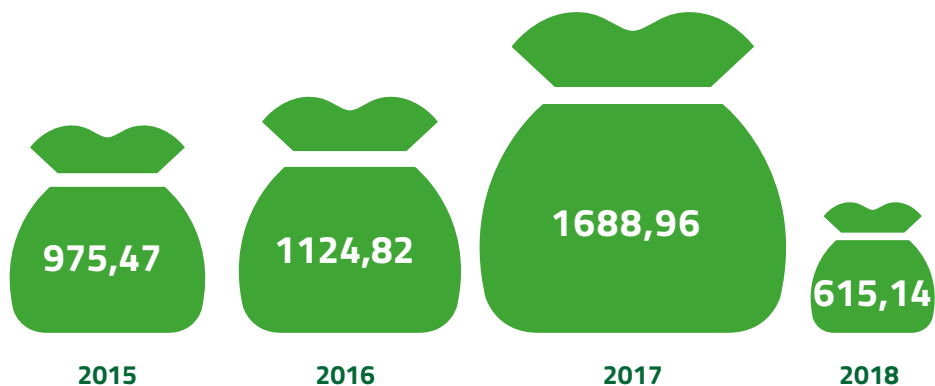
A kárt szenvedett területek nagyságához mérten alakultak a jégkárral kapcsolatos kifizetések is az elmúlt négy évben. Ennél az adatsornál is kiugró értéket tapasztalunk a 2017-es évben, majd nagy visszaesést 2018-ban, amely szintén összefüggésbe hozható az országos jégkár-mérséklő rendszer működésével (10. ábra).

10. ábra: Jégkárra kifizetett kárenyhítő juttatások 2015-2018 (millió forint)

Forrás: MÁK

Van-e teendőm a jégkarmérséklésben?

A jégkarmérséklő rendszerrel kapcsolatban nincsenek termelői tennivalók.

Jövedelemstabilizációs eszköz (tervezett IV. pillér)

A kockázatkezelési eszközök bővítésének szükségessége

Az utóbbi évek időjárási eseményeire visszatekintve egyre inkább az tapasztalható, hogy a szélsőséges időjárási események valószínűsége, gyakorisága, valamint azok kedvezőtlen gazdasági, környezeti és társadalmi hatása növekszik. Szélviharok, jégverések kisebb-nagyobb területeken minden évben tapasztalhatók, helyi előfordulásuk kiszámíthatatlan. Egyre gyakrabban előfordul azonban az is, hogy ugyanazon a területen több, akár egymással ellentétes szélsőséges időjárási esemény is előfordul, mint a belvíz és az aszály, akár egy éven belül is.

A Földet érintő klímaváltozás legérzékenyebb területe a mezőgazdaság, melynek egyik legfontosabb feladata a lakosság élelmiszer ellátásának biztosítása. A mezőgazdaság kockázatainak növekedésével ennek a feladatnak az ellátása veszélybe kerülhet. A klímaváltozás kedvezőtlen konkrét következményei mellett az egyes termékpiacokról származó, vagy éppen a nem megfelelően megválasztott termesztéstechnológiából fakadó kockázatok az alábbiakban nyilvánulhatnak meg:

Közvetlen hatások

- Szélsőséges időjárási jelenségek (pl.: aszály, csapadék változékonny eloszlása, belvíz, felhőszakadás)
- Minőségi problémák, új növényegészségügyi kockázatok megjelenése (pl.: fuzárium gomba)
- Állategészségügyi intézkedések (pl. zárlatok)
- Termékpiacot érintő makro intézkedések (pl. orosz embargó)
- Nem a legoptimálisabb termesztéstechnológia megválasztása

Közvetett hatások

- Ingadozó árak
- Ingadozó gazdálkodói jövedelmek

Összességében kijelenthető, hogy növekednek a mezőgazdaság kockázatai, amelyeket kezelni szükséges. A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer jelenleg a kedvezőtlen időjárási események által bekövetkezett hozamkiesésben megnyilvánuló károkat képes kezelni a növénytermesztési ágazatban.

Jelenleg nem része a kockázatkezelési rendszernek az állattenyésztési ágazatban bekövetkezett károk, a rét- és gyepterületek hozamcsökkenéses kárai, valamennyi mezőgazdasági ágazatban a piaci áringadozásból és az egyéb bevételekcsökkenésből (pl. orosz embargó) keletkező jövedelemcsökkenés, valamint a minőségi problémák, új növény- és állategészségügyi kockázatok miatt bekövetkező jövedelemcsökkenés.

A fentiek megoldására alkalmas lehet a Vidékfejlesztési Programban szereplő jövedelemstabilizációs eszköz, amely

- olyan kockázatok kezelésére alkalmas, melyeket a jelenlegi kockázatkezelési rendszer nem kezel
- a nemzetközi tendenciák alapján a mezőgazdasági támogatási rendszerek átalakulása a kockázatkezelési eszközök előtérbe kerülésével jár. Ezen eszközök mielőbbi bevezetése segíti a felkészülést a 2020. után az uniós szabályokban várható változásokra, amelyek a mezőgazdasági kockázatkezelést továbbra is prioritásként kezelik
- az intézkedést pilot projekt jelleggel tervezi az AM bevezetni

A jövedelemstabilizációs eszköz bevezetését alátámasztó további érvek

- Nem tipikusan vidékfejlesztési eszközök, de
  - a vidéken élő termelők jövedelmbiztonságát, kockázatainak csökkentését szolgálják
  - növelik a vidéki vállalkozások túlélési esélyeit, a VP által támogatott beruházások megtérülési valószínűségeit
- Tartalmazza az AM miniszteri programja
- Több társadalmi szervezet és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara is szorgalmazza az eszköz bevezetését az eddig nem kezelt kockázatok kedvezőtlen hatásainak kompenzálására

A jövedelemstabilizációs eszköz általános ismertetése

A mezőgazdasági termelők jövedelem ingadozásának csökkentésére kívánjuk bevezetni a mezőgazdasági jövedelemstabilizációs eszközt. Ez az új intézkedés a Jövedelemstabilizációs Alapon (Alap) keresztül valósítható meg.

Az Alaphoz az aktív mezőgazdasági termelők csatlakozhatnak önkéntesen hároméves időtartamra.

A csatlakozó termelők évente jövedelemstabilizációs hozzájárulást fizetnek az Alapba. A hozzájárulás összege a termelő által tenyésztett állatfajok és azok előző évi átlagos állatlétszáma, valamint a tárgyévi egységes kérelembe bejelentett növénykultúrák és azok területe alapján kerül meghatározásra.

Amennyiben az Alapban tag termelő tárgyévi mezőgazdasági jövedelme 30%-ot meghaladó mértékben csökken referencia jövedelméhez képest (ami az előző három év jövedelmének átlaga vagy az előző öt év jövedelmének olimpiai átlaga), jövedelemstabilizáló kompenzációra szerezhet jogosultságot. A kompenzáció összege legfeljebb a jövedelemcsökkenés 69,9%-a lehet.

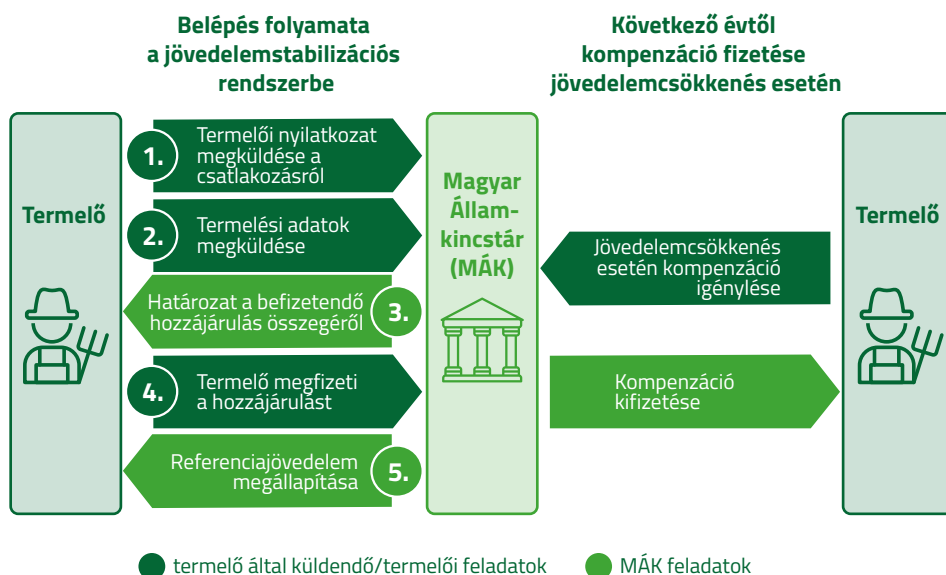
Amennyiben nem áll rendelkezésre elég forrás a kompenzációs igények kielégítésére, visszaosztás alkalmazandó, melynek számításakor a kompenzációt úgy kell meghatározni, hogy elérje legalább a tárgyévben befizetett hozzájárulás 120%-át.

A jövedelemcsökkenés meghatározásakor kizárólag az elsődleges mezőgazdasági tevékenységből származó jövedelmet veszik figyelembe, melybe beleszámítanak a támogatások, biztosítói kifizetések is. A számítás során az üzemméret változásból eredő hatásokat kiszűrik. A termelő gondatlanságából, illetve a kizárólag támogatás-csökkenésből eredő jövedelem-csökkenés csak részben kerül kompenzálásra.

Az Alap kezelőszerve az AM koncepciója szerint a MÁK, mely már rendelkezik tapasztalatokkal a Kárenyhítési Alap működtetésében; olyan széles tevékenységi köre van, melybe ez az intézkedés is beilleszthető, és a leghatékonyabb megoldást jelenti állami alap létrehozására. Az alap kezelőszervét a tervek szerint az Agrárminisztérium akkreditálja.

A termelők által befizetett hozzájárulás egy fejezeti kezelésű előirányzaton gyűlik. A tagok mellett egyéb szereplők is teljesíthetnek önkéntes befizetéseket, amit adójogi ösztönzőkkel kívánunk elősegíteni. Alapvetően a termelői hozzájárulás és az önkéntes befizetések alkotják az Alap saját forrását. Kompenzáció fizetésekor az Alap kezelőszerve a saját forrás mellé vidékfejlesztési támogatást igényel az EMVA Irányító Hatóságától. A jövedelemstabilizáló kompenzáció 35%-a az Alap saját forrásából, 65%-a vidékfejlesztési támogatásból kerül finanszírozásra (a támogatási intenzitás a módosított 1305/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (EMVA rendelet) alapján 70%-ra emelkedett).

11. ábra: A jövedelemstabilizációs eszközben való részvétel lépései

Forrás: MÁK

Jövedelemstabilizációs eszköz működése

Az EMVA rendelet 39. cikke alapján a kölcsönös kockázatkezelési alap(ok) részesülhet(nek) vidékfejlesztési támogatásban:

- a) a termelők részére kifizetett kompenzációhoz
- b) az alap létrehozásával kapcsolatos igazgatási költségekhez
- c) az alapba történő éves befizetések kiegészítéseként
- d) a kölcsönös kockázatkezelési alap kezdő tőkeállományához

Magyarországi helyzet:

- Egy állami alap létrehozása
- Tagok: aktív mezőgazdasági termelők, akik növénytermesztési, állattenyésztési/kereszteti tevékenységet végeznek.

A tagok csatlakoznak az alaphoz és évente megadják az adott évi termelési szerkezetüket (állatlétszám, földterület). Minden évben a termelő által megadott naturális adatok alapján az alapkezelő meghatározza a termelői hozzájárulás összegét, majd a hozzájárulást a termelő befizeti az alapba. Amennyiben az adott évben nem történt semmilyen jövedelemcsökkenés, akkor nincs több teendő. Ha az adott évben a termelő jövedelme több mint 30%-kal visszaesett, az alapból kompenzációt igényelhet és a következő lépések következnek:

- A termelő benyújtja az alaphoz a kompenzációs igényét megfelelően alátámasztva (indoklás, naturális mutatók, ahol van könyvelési adatok),
- Az alapkezelő ellenőrzi az igényt,
- Az alapkezelő kifizeti a kompenzációt a termelőnek.

A kompenzáció forrása: az alaphoz csatlakozó termelők által befizetett hozzájárulás, egyéb magánszereplő befizetése és EMVA forrás.

Mikorra várható a jövedelemstabilizációs eszköz bevezetése?

Az új támogatási konstrukció jelenleg kidolgozás, egyeztetés alatt áll, annak bevezetéséről és a csatlakozási lehetőségről a kormany.hu honlapon közlemény jelenik majd meg.

A magyarországi kockázatkezelési rendszerről további információk az alábbi linkeken érhetők el:

- www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/agrargazdasagert-felelos-allamtitkarsag/mezogazdasagi-kockazatkzezes-es-megelozes
- www.mvh.allamkincstar.gov.hu/documents/20182/6854484/EK_k%C3%B6zlem%C3%A9ny_2019.pdf/5523ed5f-1bc9-457c-a8f6-26fd90874996
- repo.aki.gov.hu/3310

Felelős kiadó: Győrffy Balázs elnök, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Szerzők: Gazdag Gyula, Horinka Szonja, Móró Tamás
Lektor: Móró Tamás
Olvasószerkesztő: Füzesi Dániel, dr. Kujáni Katalin Olga, Mátyus Kornél, Szomi Edina
Kreatív vezető: Nagy-Tószegi Bálint
Grafikai tervező, tördelő: Nagy Barbara
Kiadja: © Nemzeti Agrárgazdasági Kamara – minden jog fenntartva
Kiadás: 2019.

ISBN 978-615-5307-53-9

NEMZETI
AGRÁRGAZDASÁGI
KAMARA

1115 Budapest, Bartók Béla út 105-113.

Telefon: +36 80 900 365

ugyfelszolgalat@nak.hu

www.nak.hu

